

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/10137. számú

törvényjavaslat

**a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó szabályokat tartalmazó egyes törvények
módosításáról, illetve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
jogharmonizációs célú módosításáról**

**Előadó: dr. Bárándy Péter
igazságügy-miniszter**

Budapest, 2004. május

2004. évi törvény
a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó szabályokat tartalmazó egyes törvények
módosításáról, illetve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
jogharmonizációs célú módosításáról

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosítása

1. §

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 99. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„99. § (1) A bírósági iratokat – ha a jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik – postai szolgáltató útján kell kézbesíteni. A kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó külön jogszabályok szerint történik.

(2) A postai úton megküldött bírósági iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át (az a bírósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza), az iratot – az ellenkező bizonyításáig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(3) A bíróság a (2) bekezdésben foglalt kézbesítési vélelem beálltát nem állapítja meg, ha a kézbesítés helyettes átvevő részére történt meg és a helyettes átvevő az ellenérdekű fél volt.

(4) Keresetlevél (fizetési meghagyás), illetve az eljárást befejező érdemi határozat kézbesítése esetében a bíróság a kézbesítési vélelem beállításáról a felet – kivéve, ha a fél a hivatalos irat átvételét megtagadta – nyolc napon belül értesíti. Az értesítéshez mellékelni kell azt a hivatalos iratot, amelyre vonatkozóan a bíróság a kézbesítési vélelem beálltát megállapította. Az értesítésben – keresetlevél (fizetési meghagyás) esetében – a bíróság tájékoztatja a felet a 128. §-ban foglaltakról is.

(5) A címzett a neki szóló iratot – személyazonosságának igazolása mellett – a bírósági irodában is átveheti.”

2. §

A Pp. a 99. §-t követően a következő alcímmel és 99/A. §-sal egészül ki:

„A kézbesítési vélelem megdöntése

99/A. § (1) A 99. § (2) bekezdésben szabályozott kézbesítési vélelem megdöntése iránt – a (3) bekezdésben meghatározott okokból – a címzett mint kérelmező a kézbesítési vélelem beálltáról való tudomásszerzésétől számított tizenöt napon belül terjeszthet elő kérelmet annál a bíróságnál, amelynek eljárása alatt a kézbesítés történt. A kérelem benyújtásának a kézbesítési vélelem beállta napjától számított hat hónap elteltével – a (2) bekezdésben, illetve a 99/B. §-ban foglalt kivétellel – nincs helye. E határidő elmulasztása miatt igazolással élni nem lehet.

(2) Ha a kézbesítési vélelem beállta az eljárást megindító irat kézbesítéséhez kapcsolódik, a fél a kérelmet az eljárás folyamatban léte alatt a kézbesítési vélelem beálltáról való tudomásszerzésétől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő.

(3) A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem arra hivatkozással terjeszthető elő, hogy a kérelmező a hivatalos iratot önhibáján kívüli okból nem vehette át, mivel

a) a kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével történt meg, vagy más okból nem volt szabályszerű, vagy

b) az iratot más, az a) pontban nem említett okból nem volt módja átvenni (pl. azért, mert a kézbesítésről önhibáján kívül nem szerzett tudomást).

(4) A (3) bekezdés b) pontjában foglalt okból a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet csak természetes személy (a fél vagy az eljárásban részt vevő egyéb érdekelt) terjeszthet elő.

(5) A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják, vagy a (3) bekezdés b) pontjában meghatározott esetben a kérelmező részéről az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kérelmet elkésztetten terjesztették elő, azt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárása alatt a kézbesítés történt. A kérelem elbírálása előtt a bíróság a kérelmezőt, illetve a feleket meghallgathatja.

(6) A kérelemnek az eljárás folytatására, illetve a végrehajtásra nincs halasztó hatálya, ha azonban a kérelemben foglalt tények fennállása valószínűnek mutatkozik, a bíróság az eljárás vagy a határozat végrehajtásának felfüggesztését – kérelemre – az ellenfél meghallgatása nélkül is elrendelheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozatot a bíróság kérelemre megváltoztathatja.

(7) A kérelmet elutasító határozat ellen fellebbezésnek van helye. A kérelemnek helyt adó határozat, valamint az eljárás, illetve a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek helye nincs, e határozat az ügyet befejező érdemi határozat elleni fellebbezésben támadható meg.

(8) Ha a kézbesítési vélelem megdöntésére a (3) bekezdés a) pontja alapján a fél terjeszt elő kérelmet, és a bíróság a kérelemnek helyt ad, a vélelmezett kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatálytalanok és a kézbesítést, illetve a már megtett intézkedéseket, eljárási cselekményeket – a fél kérelmének megfelelően, a szükséges mértékben – meg kell ismételni. Más kérelmező által benyújtott kérelem esetében, ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, a kérelmező vonatkozásában érvényesülő, a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények nem alkalmazhatóak.

(9) Ha a kézbesítési vélelem megdöntésére a (3) bekezdés b) pontja alapján kerül sor, a kézbesítést meg kell ismételni. A kérelem előterjesztésére és elbírálására – az (1) és (2) bekezdésben, valamint a (4)–(7) bekezdésekben foglalt eltérésekkel – a mulasztás igazolására vonatkozó rendelkezéseket (106–110. §) kell megfelelően alkalmazni.”

3. §

A Pp. a 99/A. §-t követően a következő alcímmel és 99/B. §-sal egészül ki:

„A kézbesítési vélelem megdöntése a végrehajtási eljárás során

99/B. § (1) Ha a kézbesítési vélelem beálltára tekintettel a határozat jogerőssé vált, a címzett mint kérelmező – a 99/A. § (3) bekezdésében meghatározott okok fennállása esetében – a végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt, a határozat végrehajtására irányuló eljárásról való tudomásszerzésétől számított tizenöt napon belül a kézbesítési vélelem megdöntése iránt kérelmet nyújthat be az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál. Ha a végrehajtási eljárás megindult, a kérelem csak az e bekezdésben meghatározottak szerint terjeszthető elő.

(2) A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet harminc napon belül el kell bírálni. A kérelem elbírálására egyebekben a 99/A. §-ban foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.”

4. §

A Pp. 333. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép, egyben a Pp. a következő 333. §-sal egészül ki:

„Soronkívüliség

333. § (1) Kiskorú felperes által indított közigazgatási perben, valamint a városi gyámhivatal által hozott olyan határozat felülvizsgálata iránt indított perben, amelyben a gyermek védelme érdekében a gyámhatóság

- a) elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy arra alkalmas más személynél, illetve nevelőszülőnél – ha ezekre nincs mód –, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben,
 - b) megállapítja a szülői felügyeleti jog feléledését,
 - c) dönt a más szerv által alkalmazott ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetéséről vagy megváltoztatásáról,
 - d) átmeneti nevelésbe veszi a gyermeket és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,
 - e) tartós nevelésbe veszi a gyermeket és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,
 - f) dönt átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról,
 - g) dönt a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételének megszüntetéséről
- a bíróság a (2)–(4) bekezdésekben meghatározottak szerint soron kívül jár el. E szabályok irányadók az említett ügyekben a gyámhivatal által indított perben is.

(2) A bíróság a keresetlevelet nyomban megvizsgálja és nyolc napon belül intézkedik a tárgyalás kitűzése iránt. Amennyiben a 124. §-ban, illetve a 332. §-ban foglalt intézkedések megtételére nincs szükség, a bíróság az első tárgyalást a keresetlevél beérkezésétől számított harminc napon belüli időpontra tűzi ki.

(3) A bíróság a határozat felülvizsgálatáról harminc napon belül érdemben dönt, ha a bíróságnak a megtámadott határozat tekintetében megváltoztató jogköre nincs. A határidő számításakor a hiánypótlásra fordított idő nem vehető figyelembe.

(4) A bíróság határozatát a meghozatalától számított nyolc napon belül írásba kell foglalni, és további nyolc napon belül a felek részére kézbesíteni kell.”

Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosítása

5. §

(1) Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 47. §-a a következő (3)–(5) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A postai úton megküldött iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át (az a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza), az iratot – az ellenkező bizonyításáig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(4) Az eljárást megindító irat, illetve az eljárást befejező érdemi határozat kézbesítése esetében a hatóság a (3) bekezdésben foglalt kézbesítési vélelem beállításáról az ügyfelet – kivéve, ha az ügyfél a hivatalos irat átvételét megtagadta – nyolc napon belül értesíti. Az értesítéshez mellékelni kell azt a hivatalos iratot, amelyre vonatkozóan a hatóság a kézbesítési vélelem beálltát megállapította.

(5) A címzett a neki szóló iratot – személyazonosságának igazolása mellett – a hatóság ügyfélszolgálati irodájában is átveheti.”

(2) Az Áe. a következő 47/A. §-sal egészül ki:

„47/A. § (1) Nem természetes személy címzett akkor terjeszthet elő kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet, ha a kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével vagy más okból nem szabályszerűen folyt le. Természetes személy (az ügyfél vagy az eljárásban részt vevő egyéb érdekelt) kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelme akkor is előterjeszthető, ha a természetes személy címzett más, önhibáján kívüli okból nem vehette át a hivatalos iratot.

(2) Kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. Ha a kézbesítési vélelem következtében jogerőssé vált határozat alapján végrehajtási eljárás indul, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem a végrehajtási eljárásról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül akkor is előterjeszthető, ha a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónap eltelt.

(3) A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják, vagy az önhiba hiányát valószínűsítik.

(4) A kérelmet az a hatóság bírálja el, amely a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadmányozta. Ha a kérelmet késedelmesen terjesztették elő, azt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A kérelmet elutasító határozat ellen fellebbezésnek van helye.

(5) A hatóság a megindított végrehajtási eljárást kérelemre vagy hivatalból a vélelem megdöntésére irányuló kérelem jogerős elbírálásáig felfüggesztheti, ha a kérelemben előadott tények, körülmények a kérelem elfogadását valószínűsítik.

(6) Ha a kérelemnek a hatóság helyt ad, a kérelmező által kifogásolt kézbesítést, a megtett intézkedéseket, illetve az eljárást a szükséges mértékben meg kell ismételni.”

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény módosítása

6. §

(1) Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 124. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az adóhatósági iratot akkor is kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta.”

(2) Az Art. a következő 124/A. §-sal egészül ki:

„124/A. § (1) Nem magánszemély adózó akkor terjeszthet elő kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet, ha a kézbesítési vélelem megállapítása a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével történt. Magánszemély adózó vagy az eljárásban részt vevő más személy kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet akkor is előterjeszthet, ha önhibáján kívül nem szerzett tudomást a hivatalos irat kézbesítéséről (az irat az adóhatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza).

(2) Kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet az adózó vagy az eljárásban részt vevő más személy a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. Ha a kézbesítési vélelem következtében jogerőssé vált határozat alapján végrehajtási eljárás indul, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem a végrehajtási eljárásról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül akkor is előterjeszthető, ha a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónap eltelt.

(3) A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják, vagy az adózó részéről az önhiba hiányát valószínűsítik.

(4) A kérelmet az az adóhatóság bírálja el, amely a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadmányozta. A kérelmet elutasító határozat ellen fellebbezésnek van helye. Ha a kérelmet késedelmesen terjesztették elő, azt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

(5) A kérelemnek az eljárás folytatására, illetve a végrehajtásra nincs halasztó hatálya. Az adóhatóság a végrehajtási eljárást kérelemre vagy hivatalból a kérelem jogerős elbírálásáig

felfüggesztheti, ha a kérelemben előadott tények, körülmények annak elfogadását valószínűsítik.

(6) Ha a kérelemnek az adóhatóság helyt ad, az adózó által kifogásolt kézbesítést követően tett intézkedéseket, illetve az eljárást a kézbesítési vélelem beálltának időpontjától a szükséges mértékben meg kell ismételni.”

(3) Az Art. 143. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az adóhatóság másodfokú jogerős érdemi határozatát a bíróság az adózó kérelmére jogszabálysértés esetén megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és ha szükséges, az adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasítja. E rendelkezés alkalmazása szempontjából érdemi határozatnak minősül – a fizetési halasztás és részletfizetés engedélyezése, a végrehajtási kifogás, az adózó ismételt ellenőrzésre irányuló kérelme, az adó feltételes megállapítása, valamint a kézbesítési vélelem megdöntése tárgyában hozott határozat kivételével – minden, az adókötelezettséget érintő, az adózó, az adó megfizetésére kötelezett személy jogát, kötelezettségét megállapító határozat.”

(4) Az Art. 164. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) Ha az adóhatóság az adót megállapító határozat vagy a végrehajtás során hozott határozat kézbesítése tekintetében ad helyt a vélelem megdöntése iránti kérelemnek, nyugszik az adómegállapításhoz, illetve a végrehajtáshoz való jog elévülése a kézbesítési vélelem beálltától az annak megdöntésére irányuló kérelemnek helyt adó határozat jogerőre emelkedéséig.”

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény módosítása

7. §

(1) A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) a 31/B. §-t követően a következő alcímmel és 31/C. §-sal egészül ki:

„Tanúsítvány kiállítása a végrehajthatóságról

31/C. § (1) Ha a 15. §-ban, továbbá a 16. § a) és b) pontjában meghatározott határozat, illetve a 21–23/A. §-ban meghatározott valamely közokirat alapján végrehajtható okiratot állítottak ki, vagy annak lenne helye, a végrehajtás elrendelésére jogosult, vagy ha a szükséges iratok rendelkezésére állnak, a végrehajtást foganatosító bíróság kérelemre kiállítja a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 44/2001/EK tanácsi rendelet) V. és VI. melléklete szerinti tanúsítványt.

(2) Az első fokon eljáró bíróság kérelemre kiállítja a házassági ügyekben és a házastársaknak a közös gyermekekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1347/2000/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1347/2000/EK tanácsi rendelet) IV. és V. melléklete szerinti igazolást.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti tanúsítvány és igazolás több alkalommal is kiállítható.”

(2) A Vht. a 31/C. §-t követően a következő alcímmel és 31/D. §-sal egészül ki:

„A bírósági irat végrehajtói kézbesítése

31/D. § (1) Ha a 15. §, valamint a 16. § a) és b) pontja szerinti határozat kézbesítése esetén a kézbesítési vélelem beállt, az a fél, aki a határozat alapján végrehajtási kérelem előterjesztésére jogosult, a végrehajtói kézbesítés költségeinek megelőlegezésével kérheti, hogy a határozatot tartalmazó iratot önálló bírósági végrehajtó (e §-ban a továbbiakban: kézbesítési végrehajtó) kézbesítse a címzettnek.

(2) A végrehajtói kézbesítés a kézbesítést kérő költségére történik.

(3) A kézbesítési végrehajtó az iratot külön jogszabály rendelkezése szerint kézbesíti a címzettnek; a kézbesítés eredményéről jegyzőkönyvet készít, amelynek egy példányát megküldi annak a bíróságnak, amelynek eljárása során a határozatra vonatkozóan a kézbesítési vélelem beállt, és a kézbesítés eredményéről a kézbesítést kérőt is értesíti.

(4) A kézbesítési végrehajtó – kérelemre – a címzett lakóhelyének, tartózkodási helyének, a címzett részére történő kézbesítés helyének felkutatása érdekében a 47. § szerinti megkeresések megtételére jogosult. A végrehajtó az eljárása során a címettről beszerzett adatokról – kivéve a kézbesítés helyére vonatkozó adatot – nem tájékoztathatja a kézbesítést kérőt.

(5) A végrehajtói kézbesítést önálló bírósági végrehajtó, illetve helyette eljárva önálló bírósági végrehajtó-helyettes vagy végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtójelölt végezheti.”

8. §

A Vht. a következő 37/A. §-sal egészül ki:

„37/A. § A végrehajtás során kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem előterjesztésének – kivéve a Pp. 99/B. §-ában foglalt esetet – nincs helye.”

9. §

A Vht. 56. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„A bíróság a végrehajtást megszüntető végzésében arról is rendelkezik, hogy ki viseli a végrehajtási költséget.”

10. §

A Vht. 186. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Biztosítási intézkedés rendelhető el e § alapján akkor is, ha a követelés olyan bírósági határozaton alapul, amelyet a 44/2001/EK tanácsi rendelet alapján Magyarországon

el kell ismerni. A biztosítási intézkedést a 16. § c) pontjában meghatározott bíróság rendeli el.”

11. §

A Vht. 187. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, és a § a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A biztosítási intézkedést az a bíróság rendeli el, amelynél a kereseti kérelmet benyújtották. A biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelem tárgyában szükség esetén meghallgatást kell tartani.

(3) Biztosítási intézkedés rendelhető el e § alapján akkor is, ha a 44/2001/EK tanácsi rendelet szerinti ügyben a kereseti kérelmet az Európai Unió másik tagállamának bíróságához nyújtották be. A biztosítási intézkedést a 16. § c) pontjában meghatározott bíróság rendeli el.”

12. §

A Vht. a következő 210/A. és 210/B. §-sal egészül ki:

„210/A. § (1) A bíróság a 44/2001/EK tanácsi rendelet szerinti, a bírósági határozat végrehajthatóságának megállapítására irányuló eljárás során – ha a 44/2001/EK tanácsi rendelet másképpen nem rendelkezik – az e Fejezetben foglaltak szerint jár el.

(2) Ha a bíróság az (1) bekezdés szerinti eljárása során a végrehajtási tanúsítványt kiállította, kérelemre biztosítási intézkedést kell elrendelnie.

210/B. § Ha a bírósági határozat végrehajtása bírósági végrehajtás útján, e törvény szerint történik, a bíróság az 1347/2000/EK tanácsi rendelet szerinti, a bírósági határozat végrehajthatóságának megállapítására irányuló eljárás során – ha az 1347/2000/EK tanácsi rendelet másképpen nem rendelkezik – az e Fejezetben foglaltak szerint jár el.”

13. §

A Vht. 225. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A végrehajtást elrendelő bíróságnak azt a bíróságot kell tekinteni, amely a végrehajtható okirat kiállítására jogosult. Végrehajtást foganatosító bíróságnak – ha e törvény másként nem rendelkezik – azt a bíróságot kell tekinteni, amely mellé az eljáró önálló bírósági végrehajtót kinevezték, illetve azon megyei bíróság székhelye szerinti helyi bíróságot, amely megyei bíróságra a megyei bírósági végrehajtót kinevezték, fővárosi bírósági végrehajtó esetében pedig a Pesti Központi Kerületi Bíróságot.”

14. §

(1) A Vht. 241. §-a (4) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A végrehajtójelölt a végrehajtó felelősségére, irányítása alapján és utasításai szerint közreműködik a végrehajtási eljárásban, de végrehajtási cselekményt – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – önállóan a végrehajtó nevében sem foganatosíthat.”

(2) A Vht. 241. §-a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Végrehajtói kézbesítést a végrehajtójelölt akkor végezhet, ha a végrehajtó-jelölti kézbesítési vizsgát letette.”

15. §

A Vht. 250. §-a (2) bekezdésének b) és k) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

(A kamara jogai és feladatai különösen:)

„b) külön névjegyzéket vezet a végrehajtókról, végrehajtó-helyettesekről, végrehajtójelöltekről, végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott végrehajtójelöltekről és a tartós helyettesként kirendelt végrehajtókról; e névjegyzékek adatairól és az adatváltozásokról tájékoztatja az Igazságügyi Minisztériumot,”

„k) szervezi a végrehajtók, végrehajtó-helyettesek és végrehajtójelöltek képzését és továbbképzését; lebonyolítja a végrehajtó-jelölti kézbesítési vizsgát,”

16. §

(1) A Vht. 307. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

- a) a 7. § (3) bekezdésének b) pontjában megjelölt összegek végrehajtás alá vonásának részletes szabályait,
- b) a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályait.”

(2) A Vht. 307. §-a (2) bekezdésének e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy rendelettel állapítsa meg)

„e) a végrehajtói szakvizsga, a végrehajtási ügyintézői vizsga és a végrehajtó-jelölti kézbesítési vizsga szabályait,”

17. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba. Rendelkezéseit – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a törvény hatálybalépése után indult bírósági, illetve végrehajtási ügyekben kell alkalmazni.

(2) Folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandók

- a) e törvénynek a kézbesítési vélelemmel kapcsolatos rendelkezései (1–3. §, 5–6. §, 7. § (2) bekezdés, 8. §), ha a kézbesítési vélelem a törvény hatálybalépését követően állt be,
- b) e törvény 7. §-ának (1) bekezdése és 9–13. §-ai.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 1995. évi LX. törvény 9. §-a, illetve a postáról szóló 2003. évi CI. törvény 54. §-ának (2) bekezdése a hatályát veszti.

(4) A Vht. 9. §-ában a „polgári perrendtartás” szövegrész helyébe a „Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.)” szövegrész, 48. §-ának (7) bekezdésében a „Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.)” szövegrész helyébe a „Pp.” rövidítés, 49. §-ának (2) bekezdésében a „polgári perrendtartás” szövegrész helyébe a „Pp.” rövidítés lép.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az Alkotmánybíróság 2003. október 13-án kelt 46/2003. (X. 16.) AB határozatában megállapította, hogy a jogalkotó alkotmányellenes helyzetet idézett elő azzal a mulasztásával, hogy nem szabályozta az erre irányuló törvényekben és más jogszabályokban a hivatalos irat postai kézbesítéséhez fűződő, bírósági és más hatósági eljárásokban általánosan érvényesülő vélelem megdöntésének lehetőségét. Az Alkotmánybíróság felhívta a jogalkotót, hogy feladatának 2004. június hó 30. napjáig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a jogok és jogos érdekek hatékony érvényesítése, s ebből következően az igazságszolgáltatás és a közigazgatás kiszámítható működése azt igényli, hogy kivételes esetekben a kézbesítés eredménytelensége esetén is feltételezni lehessen a hivatalos iratok közlését, illetve ezzel kapcsolatban azt, hogy a közölt határozatok jogerőssé válhattak. Ez pedig nem függhet adott esetben attól, hogy a határozat címzettje képes-e vagy hajlandó-e átvenni a határozatot. A kézbesítés megtörténte, megkísérlésére vonatkozó vélelem létét és a lehetséges jogkövetkezmények alkalmazhatóságát tehát a jogbiztonság, illetve az eljárást kezdeményező személyek jogai védelme is megköveteli.” Önmagában a kézbesítési vélelem ezért nem sérti az Alkotmányt.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor az egyes konkrét esetekben a különböző eljárási jogosultságok gyakorlásának, valamint a kötelezettségek teljesítésének ellehetetlenülését eredményezheti a hivatalos iratok postai kézbesítésének jelenlegi szabályozása, ezért mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint a különböző szintű hatályos rendelkezések áttekintése alapján a jogalkotónak a kifejtettek szerint egyidejűleg kell az alkotmányos követelményeket kielégítő korszerű szabályozással biztosítani a bírói úthoz és a jogorvoslathoz való alapvető jog érvényesülését az eljárások hatékony befejezéséhez fűződő érdek szem előtt tartásával, a különféle hivatalos iratokra vonatkozó, megfelelően differenciált szabályozással.

A hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó vélelmet számos jogszabály tartalmaz, így jelenleg a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.), a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.), az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény vagy a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény, a hivatalos iratok kézbesítésének részletes rendjéről pedig a postai szolgáltatások ellátásáról szóló 254/2001. (XII. 18.) Korm. rendelet szól. Bár a törvényjavaslatban foglalt változások feltehetőleg az összes említett törvény szabályozására kihatással lesznek, a törvényjavaslat – ahogy a címe is mutatja – nem tűzheti feladatául az összes idevágó szabályozás egységes felülvizsgálatát. Ennek csak egyik oka az, hogy az Alkotmánybíróság határozata is elsődlegesen a polgári jogi jogterület, ezen belül a Polgári perrendtartás rendelkezéseit vizsgálja. A másik ok az, hogy a Pp.-be ezen előterjesztés következtében beépülő rendelkezések a többi jogterületen automatikus átvétellel valószínűleg nem érvényesülhetnek, ehhez az adott jogterület szabályozásának teljes áttekintése, átdolgozása szükséges, amelynek eredménye majd külön szabályozás tárgya lesz. A törvényjavaslat tehát elsősorban a civilisztikai, illetve a közjogi jogterületek alapvető eljárási kódexeinek a kézbesítéssel kapcsolatos eljárásjogi szabályait tekinti át.

A kézbesítési vélelem szabályozásának kialakítása a rosszhiszemű pervitel megakadályozását célozta és azt a gyakorlati jogalkalmazás elfogadta, mivel a szabályozás kellő módon elősegíti a per továbbvitelét azok esetében, akik a hivatalos irat átvételének elmulasztásával a per elhúzódását kívánják elérni. Ugyanakkor jogos igény az, hogy ne érje sérelem azt a személyt, akit a kézbesítés eredménytelensége körében önhiba nem terhel.

1. Minthogy a kézbesítési vélelem szabályozásának alapja általában a Pp. 99. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés, ezért az Alkotmánybíróság által meghatározott feladat végrehajtásához a Pp. módosítása feltétlenül szükséges.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kézbesítés sikertelensége esetén az eljárási jogszabályokban, pl. a Pp.-ben is általánosan ismert igazolás vagy adott esetben a perújítás jogintézménye lenne hivatott azt biztosítani, hogy az önhibáján kívül mulasztó címzett az elmulasztott eljárási cselekményt pótolni tudja. Azonban már az igazolás alkalmazásának is feltétele az, hogy az önhibáján kívül mulasztó címzett a mulasztásról tudomást szerezzen, és pedig időben. Előfordulhat az, hogy a vélelem beálltától, a jogkövetkezmények alkalmazásától a mulasztásról való tudomásszerzésig az igazolásra nyitva álló – esetenként viszonylag rövid és jogvesztő – határidő az érintett személy önhibáján kívüli okból telik el.

A Pp. 99. § (2) bekezdésének hatályos rendelkezése kimondja, hogy a postai úton küldött bírósági iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha pedig a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át (nem kereste), azt a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kell kézbesítettnek tekinteni. Keresetlevél (fizetési meghagyás) kézbesítése esetén a bíróság e vélelem beálltáról az alperest (kötelezettet) értesíti, és egyúttal tájékoztatja a perindítás hatályának beálltáról is.

A tervezett szabályozás a Pp. 99. §-a újraszabályozásával, illetve annak kiegészítésével megteremti a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló eljárás rendjét. A törvényjavaslat a kézbesítési vélelem megdöntésére két esetben ad jogi lehetőséget.

A kézbesítési vélelem megdönthető akkor, ha a kézbesítésre irányuló eljárás szabálytalan volt, vagy abban az esetben, ha a fél az egyébként szabályosan kézbesített hivatalos iratot más, önhibáján kívüli okból nem tudta átvenni. A kézbesítés szabálytalansága esetében a kézbesítési vélelem valójában csak látszólag áll be, míg a másik megengedett esetkörben a kézbesítési vélelem ténylegesen és szabályosan beáll, csak a fél, illetve a címzett az önhiba hiányára hivatkozva a vélelem beálltát megdöntheti. A dogmatikai különbség ellenére a törvényjavaslat egységesen, a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelemről, illetve eljárásról rendelkezik, amelynek a jogkövetkezményei azonban eltérőek.

A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló eljárás megindítására mindkét megengedett esetkörben egységesen, a szabálytalan, illetve az eredménytelen kézbesítésről való tudomásszerzéstől számított tizenöt napos, illetve főszabályként a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos objektív határidő alatt kerülhet sor azzal, hogy hat hónap elteltével a kézbesítési vélelemmel kapcsolatos eljárás akkor sem indítható, ha a tudomásszerzés hat hónap eltelte után történt meg. E határidő elmulasztása miatt igazolással nem lehet élni.

Eltérő az objektív határidő az eljárást megindító irat, az ún. kezdőirat esetében. Ennek kézbesítésére vonatkozóan beállott vélelem megdöntésére irányuló kérelem az eljárás teljes folyamatban léte alatt előterjeszhető.

A kézbesítési vélelem megdöntése esetében, ha annak oka a kézbesítési eljárás szabálytalansága volt, a kézbesítést, illetve a fél kérelmének megfelelően, a szükséges mértékben az eljárás során már megtett intézkedéseket, eljárási cselekményeket meg kell ismételni. Ha a címzett a kézbesítésről más okból önhibáján kívül nem szerzett tudomást, a törvényjavaslat más jogkövetkezmények alkalmazását írja elő. Ebben az esetben a törvényjavaslatban foglalt eltérésekkel a mulasztás igazolására irányadó Pp.-beli szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A törvényjavaslat lehetőséget ad arra is, hogy a jogerős határozat alapján indult végrehajtási eljáráshoz kapcsolódva kerüljön sor a kézbesítési vélelem megdöntésére. Erre főszabályként akkor van szükség, ha a fél a végrehajtást megelőző eljárás lefolytatásáról önhibáján kívül egyáltalán nem szerzett tudomást.

A Pp. módosítása során valósulnak meg az Európa Terv bővítése kapcsán a gyermekek helyzetét javító intézkedésekről szóló 2183/2003. (VIII. 15.) Korm. határozatban elrendelt, a polgári eljárásjog rendjét érintő változások is.

2. A törvényjavaslat a közigazgatási eljárások közül két fontos eljárási törvényben teremti meg a kézbesítési vélelem megdöntésének jogi lehetőségét. Így az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvényben (Áe.) annak érdekében, hogy a hatósági közigazgatási ügyekben általános jelleggel érvényesülő törvény is tartalmazza azokat a rendelkezéseket, amelyeket az Alkotmánybíróság határozata előír. Az alkotmánybírósági döntés egyaránt említi az igazságszolgáltatás és a közigazgatás „kiszámítható működését”.

A törvényjavaslat alapvetően a Pp. rendelkezéseihez igazodva szabályozza az Áe.-ben a kézbesítési vélelem beállítására, illetve a kézbesítési vélelem megdöntésére vonatkozó rendelkezéseket. Az előterjesztési határidőket illetően nincs szükség a Pp.-ben alkalmazott differenciált lehetőségekre, mivel az Áe. alapján indult eljárásokra előírt ügyintézési határidők lényegében kizárják, hogy az ügyfél a hat hónapos objektív előterjesztési határidőt is elmulassza.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) már az Alkotmánybíróság döntését megelőzően is követte a Pp.-nek a kézbesítési vélelemre vonatkozó rendelkezéseit, így értelemszerű, hogy igazodnia kell – az eljárás jellegének megfelelő módon – az új megalkotandó szabályokhoz is.

Ahogy az már említésre került, az Alkotmánybíróság – függetlenül attól, hogy határozatának indokolásában elsődlegesen a Polgári perrendtartás szabályait vizsgálta – nemcsak a Pp.-t érintően állapította meg a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, hanem más jogszabályok esetében is kifogásolta a hivatalos irat postai kézbesítéséhez fűződő, általánosan érvényesülő vélelem megdöntési lehetőségének hiányát. Ezek közül az Art. azonnali módosítást igényel, mert – eltérően több más eljárási törvénytől – nem kizárólag a postai szolgáltatások ellátásáról szóló kormányrendelet szabályaira támaszkodik a határozat kézbesítése során, hanem törvényi szinten is megfogalmaz a kézbesítéshez kapcsolódó részletszabályokat.

Az Art. 124. §-ának (1)–(3) bekezdései az alapelveket illetően a Pp. rendelkezéseihez hasonló módon szabályozzák a hivatalos iratok kézbesítését, valamint a kézbesítési vélelem beálltanak szabályait. Az adózás rendje azonban, mint a közigazgatási eljárások egyik különös típusa, a Polgári perrendtartásban szabályozottaktól eltérő részletszabályokat kíván meg. Az Art.-ben kialakítandó szabályozás Pp.-hez viszonyított hasonlósága tehát a szabályozási igény (kényszer) azonosságából, míg különbözősége az eljárási jogterületek közötti eltérésekből adódik.

Az Áe. a kézbesítést érintően szintén új szabályokkal egészül ki, melyek az Art. szabályaihoz helyenként nagymértékben hasonlóak. Az Áe. 3. § (6) bekezdése értelmében az Áe. rendelkezéseit az ott meghatározott ügyekben csak akkor kell alkalmazni, ha jogszabály másként nem rendelkezik. Ennek alapján az Art. szabályozása feleslegesnek tűnhetne. Az Art.-beli teljes körű szabályozás kialakításának szükségessége az Áe. szabályozásához képest mégis fennálló eltérésekből eredeztethető. Az adóeljárás résztvevői lényegében mindig az adózó és az adóhatóság (nincs „ügyfél” és más hatóságok pozíció, nincs az Áe. fogalomrendszerében használt ellenérdekű ügyfél sem), de például sajátosak az elévülési szabályok. Az általános-különös viszonyának gyakorlati alkalmazása során több esetben felmerültek jogértelmezési nehézségek is, ezért az Art. az új szabályozásban egyértelműsége törekszik azáltal, hogy a kézbesítés jogintézményére vonatkozó összes rendelkezés az Art.-ből megismerhetővé válik, és így elkerülhető az Áe. és az Art. szabályainak egymásra vetítési kényszere, ami jelentősen egyszerűsíti a jogalkalmazók helyzetét.

Az adóeljárásban a kézbesítési vélelem szabályozásának kialakítása – az eljárási alapelvnek minősülő – rendeltetésszerű joggyakorlás biztosítását és az eljárás rosszhiszemű elhúzásának, az adó megállapításához vagy a végrehajtáshoz való jog elévülésének akadályozását célozza meg, így a kézbesítési vélelem alkalmazása kellő módon elősegíti az adóhatóság részéről az eljárás továbbvitelét. A peres eljáráshoz hasonlóan jogos igény ugyanakkor, hogy ne érje sérelem azt az adózót, akit a kézbesítés eredménytelensége körében önhiba nem terhel.

3. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) módosítására azért van szükség, mert a kézbesítési vélelem megdöntésének intézményesítése kihatással van a bírósági határozatok alapján indult végrehajtási eljárásokra is, számos esetben ugyanis olyan határozat alapján indul végrehajtás, amely kézbesítési vélelem beállta folytán emelkedett jogerőre. Ilyenkor – a Pp. 99/B. §-a alapján – az adós a végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt is kezdeményezheti a végrehajtás alapjául szolgáló határozat vonatkozásában a kézbesítési vélelem megdöntését, ami a végrehajtás felfüggesztésével járhat. A Vht. egyrészt kimondja azt, hogy a végrehajtási eljárásban – a Pp. 99/B. §-ában foglalt esettől eltekintve – nincs lehetőség a kézbesítési vélelem megdöntésére, másrészt a végrehajtást megelőzően lehetővé teszi a későbbi végrehajtást kérő számára, hogy kérje az önálló bírósági végrehajtótól a kézbesítési vélelem folytán jogerőre emelkedett határozat végrehajtói kézbesítését. A végrehajtói kézbesítésnek a célja az, hogy a határozat ténylegesen eljusson a címzetthez, s ezáltal a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem előterjesztésének határideje is megkezdődjön. A hitelezők a kézbesítés eredményessége esetén – saját kezdeményezésük alapján, saját költségükre indított eljárás eredményeképpen – elkerülhetik a függő helyzetet: annak tudatában kezdeményezhetnek végrehajtást, hogy már nem kell számolniuk annak felfüggesztésével, vagy végső soron megszüntetésével.

A Vht.-nak a kézbesítési vélelem megdöntésével összefüggő módosításával egyidejűleg történik meg néhány olyan rendelkezés Vht.-ba iktatása, amelyek az Európai Unió

tagállamaiban hozott bírósági határozatok másik tagállamban történő végrehajtásáról szóló közösségi rendeletek alkalmazását segítik elő. Ezek a rendeletek a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet, illetve a házassági ügyekben és a házastársaknak a közös gyermekekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1347/2000/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban együtt: rendeletek). A bírósági határozat másik tagállamban történő végrehajtására akkor van lehetőség, ha a végrehajtás államában az erre hatáskörrel rendelkező bíróság megállapítja a határozat végrehajthatóságát. A 44/2001/EK rendelet a bírósági határozatok mellett a közokiratok másik tagállamban történő végrehajtását is lehetővé teszi, esetükben a végrehajthatóság megállapítására vonatkozó szabályok lényegében megegyeznek a bírósági határozatokra irányadó rendelkezésekkel. A rendeletek – a hatályuk alá tartozó ügyekben hozott határozatok esetében – arra kötelezik a tagállamokat, hogy erre irányuló kérelemre rendeljék el a másik tagállamból származó bírósági határozat végrehajthatóságát, ha az megfelel a rendeletekben foglalt feltételeknek. A rendeletek – mellékleteikben – rögzítik a végrehajthatóság megállapítására hatáskörrel rendelkező bíróságokat, eljárásukra szabályokat állapítanak meg, illetve a nem rendezett eljárási kérdésekre a végrehajtás tagállamának jogát rendelik alkalmazni. A rendeleteket – a bennük foglalt rendelkezések belső jogba történő átültetése nélkül – kell a magyar bíróságoknak alkalmazniuk. A törvényjavaslattal a Vht.-ba beépített rendelkezések a másik tagállamban hozott ítéletek végrehajtásának elrendelését, a határozat vagy másik tagállamban folyó per alapján biztosítási intézkedés elrendelését, illetve a határozat hazai végrehajthatóságáról szóló tanúsítvány, igazolás kiállítását szabályozzák.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A törvényjavaslat újraszabályozza a Pp. 99. §-át, amely jelenleg a kézbesítési vélelemmel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza.

A Pp. 99. §-ának (2) bekezdésének hatályos rendelkezése kimondja, hogy a postai úton küldött bírósági iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha pedig a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át (nem kereste), azt a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kell kézbesítettnek tekinteni. Keresetlevél (fizetési meghagyás) kézbesítése esetén a bíróság e vélelem beálltáról az alperest (kötelezettet) értesíti, és egyúttal tájékoztatja a (3) bekezdésben, illetve a 128. §-ban foglaltakról.

Ha keresetlevél vagy fizetési meghagyás közlésére kerül sor, a kézbesítési vélelem beálltáról az alperest (kötelezettet) tehát tájékoztatni kell. Erről a bíróságnak – a jogintézmény rendeltetéséből következően – soron kívül kell intézkednie. Másként ugyanis kizárt, hogy az alperes (kötelezett) a kézbesítés folytán szükségessé vált jognyilatkozatokat időben megtehesse annak ellenére, hogy éppen erre kíván újabb lehetőséget biztosítani a törvény az értesítési kötelezettség szabályozásával. Az értesítést nem kell tértivevénnyel kézbesíteni, egyrészt azért nem, mert ilyenkor a bíróság a törvény alapján már beállt jogkövetkezményekről tájékoztatja a felet, másrészt azért nem, mivel az értesítés kézbesítésének sikertelen megkísérlése nem tenné lehetővé, hogy az értesítés a postaládába

dobva mégis eljusson a címzetthez. A bíróság a tájékoztatást tartalmazó értesítést ajánlott küldeményként adja fel.

A tájékoztatási kötelezettség terjedelmét illetően a bíróságokon eltérő gyakorlat alakult ki. A Pp. szabályozása alapján az értesítésnek a kézbesítési vélelem és a perindítás hatálya beálltának tényére, illetve a hivatalos irat átvételének újabb lehetőségére figyelmeztetnie kell. Egyes bíróságok gyakorlata szerint az értesítés kiterjed emellett a vélelmezett kézbesítési időpont dátum szerinti megjelölésére, a kioktatásra arról, hogy ez az időpont az irányadó a hivatalos irat utólagos bírósági irodai átvétele esetében is, továbbá arra, hogy a személyes átvételre pontosan hol és mikor kerülhet sor.

A kézbesítés rendje a következő

A postai szolgáltató a tértivevény különszolgáltatással feladott hivatalos irat kézbesítését személyes kézbesítéssel kíséri meg. Amennyiben az első kézbesítés sikertelen, azaz a címzett, vagy az átvételre jogosult más személy – aki lehet a címzett közeli hozzátartozója, élettársa – részére a küldeményt a postás nem tudja átadni, a tértivevényen szereplő értesítést hagyja hátra, amely figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a postai szolgáltató a sikertelen kézbesítést követő ötödik munkanapon a kézbesítést újból megkísérli. A hivatalos irat az értesítésben jelzett postahivatalban a második kézbesítésig, a személyazonosság igazolása mellett felvehető. Amennyiben a második kézbesítés is sikertelen, a postai szolgáltató újabb figyelmeztetést hagy, amelyben tájékoztatja a címzettet arról, hogy a sikertelen második kézbesítést követő öt munkanapon belül a hivatalos irat a postahivatalban felvehető. Az újabb öt nap eredménytelen elteltét követően a postai szolgáltató a hivatalos iratot „nem kereste” jelzéssel visszaküldi a feladónak. Ha a címzett a küldemény átvételét az első kézbesítés alkalmával megtagadja, azaz a postai szolgáltató a címzettet a megjelölt címen megtalálja, de az a hivatalos iratot nem hajlandó átvenni, a küldeményt a sikertelen kézbesítés napján kézbesítettnek kell tekinteni. Ekkor a hivatalos iratot a postai szolgáltató „az átvételt megtagadta” jelzéssel a feladónak azonnal visszaküldi, és a kézbesített irathoz fűződő jogkövetkezmények alkalmazandók.

A kézbesítési vélelem tehát beáll, ha a címzett a hivatalos iratot a postán nem vette át, és az a tény, hogy az irat kézbesítésére a posta két ízben kísérletet tett – ennek időpontjára is kiterjedően – a visszaküldött küldeményből megállapítható. A kézbesítés ilyenkor szabályszerű volt, azaz megtörtént a kétszeri kézbesítési kísérlet, az értesítőket hátrahagyták, és a szolgáltató bevárta a visszaküldéssel a második kézbesítést követő ötödik napot, azonban a címzett ez alatt az idő alatt sem jelentkezett a küldeményért. A vélelem arra tekintettel áll be, hogy a címzettnek többször is lehetősége lett volna a hivatalos irat átvételére, azonban ennek érdekében nem tette meg a megfelelő lépéseket. A szabályszerű közlés joghatásai a második kézbesítési kísérletet követő ötödik munkanapon következnek be.

A kézbesítési vélelem beállításának másik esetköre, ha a hivatalos irat átvételét a címzett megtagadja. Ekkor a küldeményt a sikertelen kézbesítés napján kézbesítettnek kell tekinteni.

A kézbesítési vélelem beálltának harmadik esete, ha a címzett a kézbesítés szabálytalansága miatt nem kerül abba a helyzetbe, hogy a hivatalos iratot kézhez vegye (pl. a postás nem hagy értesítést, vagy csak egy kézbesítési kísérlet történik meg, majd ezt követően a küldeményt „nem kereste” jelzéssel visszaküldik a feladónak, illetve olyan személynek adják át a hivatalos iratot, aki átvételre nem jogosult).

A Pp. 99. §-ának hatályos szabályozásához képest új rendelkezés, hogy a bíróság a kézbesítési vélelem beálltát nem állapítja meg, ha a kézbesítés helyettes átvevő részére történt meg és a helyettes átvevő az ellenérdekű fél volt.

A törvényjavaslat szerint tehát az ellenérdekű fél részére történő kézbesítés (még ha ő az átvételre egyébként jogosult is lenne, tipikusan ilyen lehet az ugyanabban a perben ellenérdekű félként szereplő hozzátartozó), a kézbesítési vélelem beállta szempontjából nem minősül szabályos kézbesítésnek. A postai szolgáltató szempontjából természetesen ez is szabályos kézbesítés, a postai szolgáltató nem tudhatja, hogy a címzett és az átvevő személy perben állnak-e egymással. Az átvevő személy peres fél minőségét a bíróságnak kell vizsgálnia a kézbesítési vélelem beálltának megállapítása során. Ha a bíróság e tekintetben tévesen állapítja meg a kézbesítési vélelem beálltát, a jogaiban sértett fél a Pp. 99/A. § (3) bekezdés a) pontjának második fordulatára hivatkozva kérheti a bíróságtól a vélelem megdöntését.

A másik újdonság a szabályozásban, hogy a jövőben nemcsak a kezdőirat, hanem az eljárást befejező érdemi határozat esetében is értesítést küld a bíróság a félnek a kézbesítési vélelem beállításáról. A Pp. hatályos szabályozása nem rendelkezik arról, hogy az értesítéshez mellékelni kell-e azt az iratot, amellyel kapcsolatban az értesítést a bíróság kiküldi. A bírói gyakorlat eltérő. Célszerű olyan szabályozást kialakítani, amely előírja, hogy az értesítés kötelező melléklete az eljárást megindító vagy az eljárást befejező irat aszerint, hogy a kézbesítési vélelem beállítását melyik vonatkozásában kellett figyelembe venni. Az Alkotmánybíróság döntése alapján, a bíróság munkaterhét és a költség szempontokat is szem előtt tartva nem látszik szükségesnek olyan szabályozás kialakítása, amely előírná, hogy minden olyan iratról értesítést kell küldeni, amelyhez a törvény jogkövetkezményeket fűz.

Új rendelkezés tehát, hogy az értesítéshez nemcsak kezdőirat, hanem az eljárást érdemben befejezett irat esetében is mellékelni kell azt a hivatalos iratot, amelyre vonatkozóan a bíróság a kézbesítési vélelem beálltát megállapította. Az értesítésben – keresetlevél (fizetési meghagyás) esetében – a bíróság tájékoztatja a felet a 128. §-ban foglaltakról is.

A törvényjavaslat tartalmazza, hogy az értesítést a kézbesítési vélelem beálltát követő 8 napon belül meg kell küldeni.

A 2. §-hoz

A bírói gyakorlat a Pp. 99. § (2) bekezdésében megállapított vélelmet a szabályozás tényleges hiánya ellenére megdönthető vélelemként kezeli. A fél a folyamatban lévő eljárásban igazolási kérelem benyújtásával igazolhatja azt, hogy a hivatalos irat átvételének elmaradása önhibáján kívüli okból következett be, vagy azért, mert a kézbesítés szabálytalan volt, vagy azért, mert a küldeményt más okból nem állt módjában átvenni. Az igazolási kérelem előterjesztésének a törvényben előírt feltételei azonban sok esetben nem állnak fenn akkor, amikor a fél vagy más címzett a kézbesítési vélelem megdöntése iránt élne e jogi lehetőséggel. Pl. nincs helye igazolási kérelem előterjesztésének, ha a mulasztás bírói határozatban kifejezésre jutó hátránnyal nem jár. Emellett a jellemzően rövid előterjesztési határidő is sokszor kizárja azt, hogy a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló igazolási kérelem eredményre vezessen. Az Alkotmánybíróság arra kötelezte a jogalkotót, hogy olyan jogintézményt alakítson ki, amely a kézbesítési vélelemmel kapcsolatban a hivatalos irat címzettjét önhibáján kívül ért hátrányokat általános jelleggel képes kiküszöbölni.

A tervezett szabályozás kialakítása során változatlanul cél a rosszhiszemű pervitel megakadályozása, emellett azonban a kézbesítés elmaradásában vétlen személy jogainak védelmét jobban szolgáló rendelkezéseket kell megalkotni.

A Pp.-ben a vélelem megdöntésére vonatkozó szabályozást a 99. §-t követően, a kézbesítésre vonatkozó rendelkezések között kell elhelyezni, mivel a jogintézmény rendeltetése szélesebb körű és eltérő az igazolási kérelem jogintézményétől. A két jogintézmény között fennálló hasonlóságot az a tény jelenti, hogy a címzett mindkét esetben az önhiba hiányára hivatkozik. Nem lehet önhibát megállapítani a címzett részéről a kézbesítés szabálytalansága esetén, illetve ha a címzett igazolja, hogy a kézbesítés elmaradásában más okból nem volt hibás. A kézbesítés önhibán kívüli elmaradása és a Pp. 106. §-ában megfogalmazott mulasztás igazolásának szabályozása közötti egyik fontos különbséget a tudomásszerzés megléte vagy hiánya jelenti. A kézbesítés elmaradása esetében a fél jellemzően nem szerez tudomást arról, hogy valamely határidőt be kellene tartania, vagy eljárási cselekményt el kellene végeznie. A mulasztás igazolása esetében viszont arról van szó, hogy a félnek tudomása van a kötelezettségeiről (pl. azért, mert az idézést megkapta), de valamilyen okból nem képes a kötelezettségeit teljesíteni, és ezért kénytelen a mulasztását kimenteni.

A kézbesítési vélelem megdöntésének esetei

A törvényjavaslat szerint nincs lehetőség a kézbesítési vélelem megdöntésére akkor, ha a címzett a hivatalos irat átvételét megtagadta. Ebben az esetben ugyanis a címzett a saját akaratából kerül abba a helyzetbe, hogy a hivatalos irat tartalmáról a megfelelő időben nem szerez tudomást. Ilyen esetben az önhiba hiánya nyilvánvalóan nem lenne megállapítható. Természetesen az nincs kizárva, hogy a címzett a kézbesítés szabálytalanságára hivatkozással kérje a vélelem megdöntését akkor, ha a hivatalos irat átvételének megtagadása valójában nem történt meg.

A kézbesítési vélelem tehát megdönthető, ha a kézbesítés valamilyen okból szabálytalanul történt meg, vagy abban az esetben, ha a fél a hivatalos irat kézbesítéséről önhibáján kívül nem szerzett tudomást, illetve a hivatalos iratot önhibáján kívüli más, nem említett okból nem tudta átvenni. A kézbesítés szabálytalansága esetében a kézbesítési vélelem valójában csak látszólag áll be, míg a másik megengedett esetkörben a kézbesítési vélelem ténylegesen és szabályosan beáll, de a vélelem megdönthető. A dogmatikai különbség ellenére a törvény tervezete egységesen, a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelemről, illetve eljárásról rendelkezik, de a jogkövetkezményeket illetően a két esetkörre eltérő rendelkezéseket rendel alkalmazni.

A vélelem megdöntésére jogosultak

A kézbesítési vélelem megdöntésére jogosult személyek körébe a feleken kívül más személyek is tartozhatnak, ezért a tervezett szabályozásban általánosságban a hivatalos irat címzettjéről kell rendelkezni. Előfordulhat ugyanis, hogy a tanúnak vagy a szakértőnek küldött hivatalos irat kézbesítése során alkalmazza a bíróság a kézbesítési vélelem szabályát, és a jogkövetkezmények elhárítására e személyeknek is csak a kézbesítési vélelem megdöntése esetén van jogi lehetősége. (Pl. a szakértőt a tárgyalásról való távolmaradása miatt pénzbírsággal sújtotta a bíróság). Ugyanakkor a kézbesítési vélelem megdöntéséhez fűződő jogkövetkezményeket illetően nyilvánvalóan eltérő rendelkezések érvényesülnek

aszerint, hogy a peres feleket vagy a perben részt vevő más személyeket érint-e a kézbesítésre vonatkozó vélelem beállta, illetve annak megdöntése.

Ha kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet nem a kézbesítés szabálytalanságára alapítják, a kérelmet csak természetes személy nyújthatja be, mivel nem természetes személy címzett esetében nincsenek olyan védendő érdekek, amelyekre tekintettel meg kellene engedni, hogy a címzett a hivatalos irat átvételének elmaradása miatt a kézbesítési vélelmet megdönthesse. A félnek, illetve az eljárásban részt vevő más személynek kell természetes személynek lennie. Nem releváns ebből a szempontból, ha csak az ügyfél jogi képviselője természetes személy, akinek kezéhez a kézbesítés történik. A jogi személyek vagy jogképességgel rendelkező nem jogi személy szervezetek a székhelyükön kötelesek biztosítani, hogy mindig legyen olyan személy, aki a hivatalos iratot a kézbesítésekor, illetve postai értesítés hátrahagyása esetében a szervezet nevében a postán az előírt időben átveszi. A kézbesítés szabálytalanságára a természetes személyeken kívüli személyek és szervezetek is hivatkozhatnak.

Ez a szabályozás összhangban áll az Alkotmánybíróság által javasolt szabályozási elvekkel, illetve az Alkotmánybíróság más döntéseiben kifejezésre juttatott azon állásponttal is, hogy nem tekinthető diszkriminációnak az, ha a jogalkotó a szabályozással érintett személyek vagy szervezetek eltérő helyzetére, eltérő működési feltételeire tekintettel különböző rendelkezéseket állapít meg.

Az eljárási határidők

A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló eljárás megindítására mindkét megengedett esetkörben egységesen, a szabálytalan, illetve az eredménytelen kézbesítésről való tudomásszerzéstől számított tizenöt napos határidőn belül kerülhet sor. Differenciált szabályozást tartalmaz ugyanakkor a Pp. tervezett módosítása az ún. objektív előterjesztési határidőt illetően.

Az Alkotmánybíróság döntése is kiemeli, hogy a Pp.-ben más rendelkezéseknek kell érvényesülniük az ún. kezdőirat, az eljárást megindító irat esetében, mint az eljárás folyamán keletkező egyéb iratok vonatkozásában. Erre azért is szükség lehet, mivel ma már egyre inkább elképzelhető, hogy a fél több éves külföldi tanulmányokat folytat, vagy külföldi munkát vállal, és természetesen nem számíthat arra, hogy a távozását követő hónapokban vagy években ellene valamilyen bírósági, hatósági eljárást indítanak. Amíg feltétlenül elvárható, hogy a fél, ha folyamatban levő ügyeket hagy hátra, állítson megbízottat, aki a hivatalos iratait átveszi, azokról őt értesíti, addig az ún. kezdőirat esetében ez nem látszik feltétlenül indokoltnak. Ezért könnyen előfordulhat, hogy a fél olyan időpontban szerez tudomást az eljárás megindulásáról (a kezdőiratról), amikor már a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelemre előírt, általában érvényesülő objektív előterjesztési határidő is eltelt.

Erre tekintettel a törvényjavaslat a kezdőiratra vonatkozó kézbesítési vélelem beállása esetében megengedi, hogy a fél az eljárás folyamatban léte alatt, annak bármely szakában ilyen kérelemmel élhessen. Természetesen a tudomásszerzéstől számított tizenöt napos szubjektív határidő ebben az esetben is irányadó.

Más hivatalos irat esetében, illetve más címzett esetében a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos objektív határidő alatt kerülhet sor a kérelem előterjesztésére azzal,

hogy hat hónap elteltével a kézbesítési vélelemmel kapcsolatos eljárás akkor sem indítható, ha a tudomásszerzés hat hónap eltelte után történt meg. E határidő elmulasztása miatt igazolási kérelem nem nyújtható be.

A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló eljárás rendje

A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítési szabályok megsértését, a kézbesítés szabálytalanságát igazolják, vagy a hivatalos irat kézbesítése kapcsán a kérelmező részéről az önhiba más hiányát valószínűsítik. A kérelmezőnek tehát bizonyítania kell az általa állított tényeket a kézbesítés szabálytalanságát illetően.

Tipikusabb eset jelenleg és a jövőben is az lesz, hogy a kérelmező a vélelem megdöntése iránti kérelmét arra alapítja, hogy más, önhibáján kívüli okból nem szerzett tudomást a hivatalos irat érkezéséről. Ebben az esetben a bíróság azt vizsgálja, hogy a kérelmező alappal hivatkozik-e az önhiba hiányára. Ennek a mulasztás igazolásának elbírálása körében már kialakult bírói gyakorlata van.

A Pp. 106. §-ának hatályos rendelkezései alapján kizárólag a saját hibán kívüli, azaz a vétkes mulasztás orvosolható. A vétlenség a felróhatóság hiányát jelenti, ezért még a kisebb súlyú gondatlanságra, figyelmetlenségre visszavezethető mulasztás is saját hibából eredőnek minősül.

A félnek az igazolási kérelemben elő kell adnia a mulasztás okát és a mulasztás vétlenségét valószínűsítő körülményeket, ezzel egyidejűleg – határidő elmulasztása esetén – pótolnia kell az elmulasztott eljárási cselekményt is. Pl. a fellebbezési határidő elmulasztása esetében az igazolási kérelemmel egyidejűleg a fellebbezést is be kell nyújtania. A törvény nem követeli meg a vétlenség bizonyítását, megelégszik a vétlenség valószínűsítésével. Így elegendő, ha a mulasztó fél által felhozott körülmények objektíve alkalmasak arra, hogy a fél vétlenségére megalapozottan következtethessen a bíróság. A Pp. 109. § (3) bekezdése szerint a kérelmet méltányosan kell elbírálni. Ha a bíróság az igazolási kérelemnek helyt ad, a fél olyan helyzetbe kerül, mintha a pótoltt cselekményt az elmulasztott határidőn belül teljesítette volna, a határnapon tartott tárgyalást pedig a szükséges keretben meg kell ismételni.

A kézbesítéssel kapcsolatos önhiba hiányának megállapítása során a bíróság feltehetőleg ugyancsak azt fogja mérlegelni, hogy a fél távolléte, akadályoztatásának körülményei, időtartama nem tette volna-e szükségessé, hogy a fél a postai küldeményei átvételére megbízottat állítson. Pl. általában nem várható el a féltől, hogy bírósági kezdőirat érkezésére számítson, de rövidebb távollét esetében is indokolt lehet megbízott állítása, ha a fél ügyében a bíróság már határozatot hozott és annak kézbesítése várható. Az önhiba értékelését ebben a körben is bírói gyakorlat fogja kialakítani.

A kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárása alatt a kézbesítés történt. Ha a kérelmet elkésetten terjesztették elő, azt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A kérelem elbírálása előtt a bíróság a kérelmezőt, illetve a feleket meghallgathatja. Mivel a kérelem előterjesztésére, illetve elbírálására főszabályként a peres eljárás keretében kerül sor, az sem zárható ki, hogy a bíróság szükség esetén a kérelem elbírálása körében bizonyítást vegyen fel. A döntés meghozható a következő tárgyalás során, de tárgyaláson kívül is.

A kérelemnek az eljárás folytatására, illetve a végrehajtásra nincs halasztó hatálya, ha azonban a kérelemben foglalt tények fennállása valószínűnek mutatkozik, a bíróság az eljárás vagy a határozat végrehajtásának felfüggesztését kérelemre, az ellenfél meghallgatása nélkül is elrendelheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozatot a bíróság kérelemre megváltoztathatja.

Ha a kérelmező kérésére a bíróság a végrehajtást felfüggeszti, a felfüggesztés hatálya a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem elutasításával szűnik meg. Ha a kérelemnek a bíróság helyt ad, ez általában azzal jár, hogy bizonyos eljárási cselekményeket meg kell ismételni. Ertelemszerű tehát, hogy ilyen esetben a kérelemnek helyt adó döntéssel a végrehajtás felfüggesztése nem szűnik meg, arról a bíróság legkésőbb a megismételt eljárást befejező határozatában dönt. Ha az eljárás megismétlése a korábbi érdemi döntés tartalmára nem hat ki, a végrehajtás folytatódik, ha az érdemi döntés megváltozik, a bíróság a felfüggesztett végrehajtás folytatásáról vagy megszüntetéséről ennek függvényében dönt.

Ha a kézbesítési vélelem beállta alapján jogerőssé vált az eljárást befejező érdemi határozat, ez a tény nem zárja ki azt, hogy a fél – akár az elsőfokú eljárás során, akár a másodfokú eljárásban – a határozatot hozó bíróságnál a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet terjesszen elő. A törvényjavaslat ezt az aktust még az eljárás folyamatához köti, mivel a vélelem megdöntésére irányuló kérelem sikere esetében a korábban folyamatban volt eljárás „feléled”. Így a vélelem megdöntésére az ügydöntő határozathoz kapcsolódva a Pp. 99/A. §-a értelmében a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapon belül, illetve a tudomásszerzéstől számított tizenöt nap alatt kerülhet sor, kivéve ha a határozat végrehajtása már megindult. Ilyen esetben a vélelem megdöntésére irányuló kérelem csak az elsőfokú bíróságnál és a Pp. 99/B. §-ában megjelölt határidőn belül terjeszthető elő.

A kérelmet elutasító határozat ellen fellebbezésnek van helye. A kérelemnek helyt adó határozat, valamint az eljárás, illetve a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek helye nincs, az az ügyet befejező érdemi határozat elleni fellebbezésben támadható meg.

A kézbesítési vélelem megdöntésének jogkövetkezményei

A kézbesítési vélelem eredményes megdöntéséhez eltérő jogkövetkezményeket kell fűzni aszerint, hogy a vélelem megdöntője az eljárásban milyen pozícióban vesz részt. Ha ez a személy csak egyéb érdekelt, tanú, vagy szakértő, akkor nyilvánvaló, hogy a részére történő kézbesítés vélelmének megdöntése nem kérdőjelezi meg az egész eljárás menetét, hanem csak azokat a jogkövetkezményeket hátrítja el, amelyeket a jogszabályok a részére történő kézbesítéshez fűztek. A korábban említett példánál maradva a szakértőre kiszabott pénzbírságot megállapító végzést a bíróság hatályon kívül helyezi.

A törvényjavaslat a Pp. 99/A. §-ában a kézbesítési vélelem megdöntésének jogkövetkezményeit eltérően határozza meg aszerint is, hogy a vélelem megdöntésére milyen okból került sor. A kézbesítés szabálytalansága esetében valójában a vélelem be sem állt, hiszen a kézbesítéshez fűzött jogkövetelmények csak a szabályszerűen megtörtént kézbesítéshez kapcsolódhatnak. Bár a Pp. a jogintézmény elnevezésében – a kifejtettek alapján – nem differenciál, a szabályozásban mégis kifejezésre kell juttatni azt a fontos különbséget, az önhiba hiányának eltérő szintjét, amely a Pp. 99/A. § (3) bekezdésében szabályozott két kérelem-előterjesztési ok között ténylegesen fennáll. A kézbesítés szabálytalanságára tekintettel megdöntött vélelem esetében ezért a Pp. főszabályként a

kézbesítésnek, illetve az eljárásnak a kézbesítési vélelem beálltától történő megismétlését írja elő, ideértve természetesen a kézbesítési vélelemhez kapcsolható, korábban beállt jogkövetkezmények elhárítását is. (Pl. az ítélet kézbesítése miatt az elsőfokú határozat jogerőre emelkedett. A vélelem eredményes megdöntése esetében a kézbesítési vélelem beállta előtti helyzethez kell visszatérni, a fél a fellebbezését előterjesztheti). Természetesen csak olyan mértékben kerül sor az eljárás megismétlésére, amilyen mértékben erre a fél igényt tart és az eljárás természetéből adódóan az szükséges.

A másik, a kézbesítési vélelem megdöntésére szolgáló ok esetében a bíróság – ahogy azt az igazolási kérelem esetében is teszi – azt fogja vizsgálni, hogy a kérelmező alappal hivatkozik-e az önhiba hiányára.

Az önhiba megítélése a már bemutatott szempontrendszer figyelembevételével történik meg. A bíróság mérlegeléssel dönt arról, hogy a fél által felhozott körülmények alapján az önhiba hiánya megállapítható-e. Nem lenne szerencsés, hogy ha attól függően, hogy a fél melyik eljárási szakaszhoz kapcsolódva valószínűsíti, hogy önhibája nem áll fenn, a bíróság eltérő szempontrendszer szerint döntene. Ezért a törvényjavaslat a Pp. 99/A. § (3) bekezdésének b) pontjára történő hivatkozással benyújtott megdöntési kérelem előterjesztésére és elbírálására – a 99/A. §-ban foglalt eltérésekkel – az igazolási kérelemre vonatkozó szabályokat rendeli megfelelően alkalmazni.

Eltérő szabály pl., hogy a vélelem megdöntésére irányuló kérelem előterjesztésének határidejére nem az igazolás körében érvényesülő, hanem a Pp. 99/A. § (1) bekezdésében foglalt határidők irányadóak. Emellett alkalmazni kell az eljárásra a Pp. 99/A. § (3)–(7) bekezdésében foglalt rendelkezéseket is. Ez azt jelenti, hogy az igazolási kérelem körében megállapított, hasonló célú, szerepű rendelkezések alkalmazására nem kerülhet sor. Így értelemszerű, hogy az érintett az „elmulasztott” eljárási cselekmény pótlásáról csak a kézbesítés ismételt megtörténte után gondoskodik, annyi idő alatt, amennyi idő az adott eljárási cselekmény elvégzésére eredetileg rendelkezésére állt volna, ha a kézbesítés eredményes lett volna. Ha a Pp. 99/A. §-a eltérő szabályt nem állapít meg, az igazolási kérelem elbírálására irányadó rendelkezések érvényesülnek. Így pl. az a szabály, hogy a kérelmet méltányosan kell elbírálni.

A 3. §-hoz

A törvényjavaslat 3. §-a a Pp.-t a 99/B. §-sal kiegészítve megteremti a kézbesítési vélelem megdöntésének lehetőségét a végrehajtási eljárás folyamata alatt is.

Tipikus esetnek mondható, hogy a fizetési meghagyást a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül a fél ellentmondással nem támadja meg, így az jogerőssé és végrehajthatóvá válik. A kézbesítési vélelem beálltára tekintettel a fizetési meghagyás tehát jogerőre emelkedik anélkül, hogy a félnek módja lett volna a kézbesítés szabálytalanságára, vagy a kézbesítés elmaradása körében más okból az önhiba hiányára hivatkoznia. Fizetési meghagyás esetén a bírói gyakorlat ilyen esetekben jelenleg megengedi, hogy a fél a Pp. 321. §-ának alkalmazásával perújítással éljen, holott a perújítás szabályozását tartalmazó Pp. XIII. Fejezet „eljárási hiba miatt” perújításra valójában nem ad jogi lehetőséget.

Más peres vagy nemperes eljárás esetében is előfordulhat azonban, hogy a per (eljárás) jogerősen befejeződik, anélkül, hogy a fél vagy más címzett tudomást szerezne erről (pl. az

első tárgyaláson bírósági meghagyás született, amelyre vonatkozóan a kézbesítési vélelem a fél változatlan távolléte miatt ismét beállt, és a bírósági meghagyás így jogerőre emelkedett).

Ha a jogerőssé vált határozat alapján a tudomásszerzés időszakában a végrehajtási eljárás már megindult, a Pp. 99/A. §-ának szabályozásától eltérően nem a kézbesítési vélelem beálltaról való tudomásszerzés, hanem a végrehajtási eljárásról való tudomásszerzés a releváns tény, vagyis ettől számított tizenöt napos szubjektív határidő alatt terjeszthető elő a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem. Ha a fél a végrehajtási eljárásról tudomást szerez, akkor ezzel tudomást szerez a kézbesítési vélelem beálltaról is, vagyis a tizenöt napos határidő elteltével már nincs módja a vélelem megdöntésére irányuló kérelem előterjesztésére akkor sem, ha az ügyet befejező érdemi határozat kézbesítéséhez kapcsolódó vélelem megdöntésére nyitva álló hat hónapos határidő még nem telt volna el. A törvényjavaslat kifejezetten kimondja, hogy a kérelmező ilyenkor a vélelem megdöntésére irányuló kérelmet csak a végrehajtási eljárás keretében – a Pp.-nek a törvényjavaslattal beiktatott 99/B. §-a alapján – terjesztheti elő.

A megdöntési kérelmet a végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt tehát nem a jogerős határozatot hozó bíróságnál, hanem az ügyben eljáró elsőfokú bíróságnál kell előterjeszteni. A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem a végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt bármikor előterjeszthető, ha a fél a tizenöt napos szubjektív határidő betartását igazolja. A végrehajtási eljárás befejezése után ilyen kérelem előterjesztésének nincs értelme, a sérelmet szenvedett félnek más jogi eszközöket kell választania az őt ért hátrányok kiküszöbölése érdekében.

Ha a kérelmező nem fél, hanem az eljárásban részt vevő más személy, ugyanígy előfordulhat, hogy az ő jogait és kötelezettségeit érintő határozat kézbesítésének szabályosságát kézbesítési vélelem alapján állapította meg a bíróság, és elrendelték a határozat végrehajtását is (pl. pénzbírság behajtását). Ebben az esetben is indokolt, hogy a kérelmező a végrehajtási eljárás megindulásáról való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül a vélelem megdöntése iránti kérelmet terjeszthessen elő.

Ha a kérelmező a végrehajtás alapjául szolgáló határozattal kapcsolatban már eredménytelen megdöntési eljárást indított, a végrehajtási eljárás megindulásáról való tudomásszerzésétől számított újabb tizenöt napos határidő alatt (mivel ez eltérő időponttól induló határidő) már nem indíthat újabb, a vélelem megdöntésére irányuló eljárást, hiszen ebben a kérdésben a bíróság már korábban jogerős elutasító döntést hozott.

A kézbesítési vélelem megdöntéséhez fűződő jogkövetkezmények a végrehajtási eljárás során előterjesztett kérelem esetében is megegyeznek a már ismertetett szabályozással, azzal az eltéréssel, hogy a kérelmet a bíróságnak harminc napon belül el kell bírálnia. Erre azért van szükség, mert a kérelem benyújtása a folyamatban lévő végrehajtási eljárás menetét általában megakasztja. A végrehajtás alá vont vagyontárgyakban a végrehajtási eljárás elhúzódása esetén pedig olyan változások következhetnek be, amelyek mind a kérelmező, mind a végrehajtást kérő érdekeit sértik.

A 4. §-hoz

A törvényjavaslat 4. §-a a Pp.-t új 333. §-sal egészíti ki, annak érdekében, hogy a kiskorúakat érintő közigazgatási ügyek elbírálásában a soron kívüli eljárás kötelezettségét megteremtse. Ennek alapja a Kormány által elfogadott, az Európai Terv bővítése kapcsán a

gyermek helyzetét javító intézkedésekről szóló 2183/2003. (VIII. 15.) Korm. határozat második része, amely az államigazgatási szervek és a bíróságok eljárásával foglalkozik.

A határozat számos államigazgatási eljárásban elrendeli, hogy a kiskorú ügyfelek esetében soron kívül kell eljárni, emellett pedig külön pontban foglalkozik a bírósági előtti eljárások meggyorsításával is. Ennek érdekében előírja, hogy a kiskorú ügyfél ügyében született közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatakor – különösen a gyermekek alapjogait érintő közigazgatási ügyekben – a polgári peres eljárás, illetve egyes eljárási cselekmények határidejét maximálni kell (az ehhez szükséges szempontrendszer az Országos Igazságszolgáltatási Tanács bevonásával meg kell határozni). Ennek eredményeként a szükséges jogszabály-módosításokat ki kell dolgozni (pl. meghatározni egyes ügycsoportokra, eljárási cselekményekre vonatkozó határidőket a törvényben).

A polgári eljárásjogban a gyermekek helyzetének javítása érdekében már eddig is történtek intézkedések. A Polgári perrendtartás több helyen – többek között a gyermekek helyzetének javítása érdekében is – soron kívüli eljárási kötelezettséget ír elő. Így pl. a bíróság köteles soron kívül eljárni a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perben vagy az ideiglenes intézkedés iránti perben, amelyet gyakran a gyermek ideiglenes tartására szolgáló tartásdíj felől történő döntés miatt indítanak.

Ezt a kört szélesíti a törvényjavaslat szabályozása kimondva a kiskorú ügyfél ügyében született közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indult polgári peres eljárások körében, az ügy befejezésének meggyorsítása érdekében a soron kívüli eljárás kötelezettségét. Ilyen ügyek tipikusan a gyámhivatal által a gyermek elhelyezése érdekében hozott határozatok. A törvényjavaslat a Pp.-t új 333. §-sal kiegészítve felsorolja azokat a pertípusokat, amelyekben soron kívül kell a bíróságnak eljárnia, és meghatározza ezekben az ügyekben az egyes eljárási cselekmények megtételére irányadó határidőket is.

Az 5. §-hoz

Az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) jelenleg nem tartalmaz rendelkezést a közigazgatási ügyben keletkezett iratok esetén kézbesítési vélelem beálltáról. A közigazgatási ügyben keletkezett határozatok vonatkozásában a vélelmet korábban a hivatalos iratok kézbesítésének egyszerűsítéséről szóló 43/1953. (VIII. 20.) MT rendelet 9. §-ának (1) bekezdése alapozta meg, amely kimondta, hogy az iratot a kézbesítés második megkísérlésének, illetőleg a második figyelmeztetés postafiókba helyezésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni. A postai szolgáltatások ellátásáról és minőségi követelményeiről a postáról szóló 2003. évi CI. törvény felhatalmazása alapján új kormányrendelet született. A 43/1953. (VIII. 20.) MT rendeletet elavult rendelkezései miatt e kormányrendelet hatályon kívül helyezi.

Az Alkotmánybíróság döntése értelmében a kézbesítési vélelem megdöntésére a közigazgatási, hatósági ügyekben is lehetőséget kell adni, így a szabályozást az Áe.-ben is el kell helyezni, törvényi szintre emelve azt. Az Áe.-t felváltó, a közigazgatási eljárásról szóló új törvényjavaslat feladata lesz, hogy ezeket a szabályokat beépítse rendelkezései körébe.

A most benyújtott törvényjavaslat alapvetően a Pp. rendelkezéseihez igazodva szabályozza az Áe.-ben a kézbesítési vélelem beállítására, illetve a kézbesítési vélelem megdöntésére vonatkozó rendelkezéseket. Az előterjesztési határidőket illetően nincs szükség a Pp.-ben alkalmazott differenciált lehetőségekre, mivel az Áe. alapján indult eljárásokra

előírt ügyintézési határidők lényegében kizárják, hogy az ügyfél a hat hónapos objektív előterjesztési határidőt is elmulassza. A szabályozás részletei a lényeges pontokon megegyeznek az Art. szabályozásával (6. §).

A 6. §-hoz

Az Áe. 3. § (6) bekezdése értelmében az Áe. rendelkezéseit az ott meghatározott ügyekben csak akkor kell alkalmazni, ha a jogszabály másként nem rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy a felsorolt ügyekben irányadó eljárási szabályokat tartalmazó törvények, jogszabályok sui generis, az eljárások rendjéhez illeszkedő szabályokat állapíthatnak meg. Így járt el az Art. a kézbesítési vélelem szabályozását illetően.

Az Art. jelenleg hatályos rendelkezései szerint az adóhatósági iratot kézbesítettnek kell tekinteni, ha a postai kézbesítés második megkísérlését követő öt munkanapon belül a címzett azt nem vette át, és a posta a rá vonatkozó szabályoknak megfelelően az iratot visszaküldte az adóhatóságnak. Az irat átvételében akadályozott adózó igazolási kérelemmel élhet. Az adóhatósági iratot akkor is kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Amennyiben a magánszemély adózó vagy más adózó képviselője ismeretlen helyen tartózkodik, az adóhatóság az iratot a gyámhatóság által kirendelt ügygondnok részére kézbesíti.

Az Art. tehát élve a szabályozás lehetőségével, már az Alkotmánybíróság döntését megelőzően is követte a Pp.-nek a kézbesítési vélelemre vonatkozó rendelkezéseit, így értelemszerű, hogy igazodnia kell – az eljárás jellegének megfelelő módon – az új megalkotandó szabályokhoz is annak ellenére, hogy tekintetben e törvényjavaslatnak köszönhetően az Áe. is tartalmaz immár rendelkezéseket. Az egyezés azonban az eljárás céljának és rendjének különbözősége miatt értelemszerűen nem teljes.

Az Art. a Pp. kialakítandó szabályaihoz képest némileg egyszerűsítve tartalmazza a kézbesítési vélelem megdöntésének szabályait, tekintettel arra, hogy az adózó-adóhatóság viszony helyenként eltérő rendelkezéseket feltételez, mint a peres vagy a fizetési meghagyásos eljárás szereplői közötti kapcsolat.

Az adózás rendjében a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem előterjesztésére ugyancsak eltérő szabályok vonatkoznak magánszemély, az eljárásban részt vevő más személy és nem magánszemély esetében, valamint a vélelem megdöntésére irányuló eljárás ugyancsak különbséget tesz az eljárás megindításának alapjául szolgáló okok között. Ezek szerint a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem – a kézbesítésre vonatkozó szabályok megsértésén túl – akkor is előterjeszhető, ha a magánszemély adózó vagy az eljárásban részt vevő más személy önhibáján kívül nem szerzett tudomást a hivatalos irat kézbesítéséről (az irat az adóhatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza). Nem magánszemély adózó csak akkor terjeszthet elő a kézbesítés megdöntése iránti kérelmet, ha a kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével történt.

Az adózás rendjéről szóló törvény is különbséget tesz a határidő számításánál aszerint, hogy a kérelmet a végrehajtási eljárás megindítása előtt vagy az után terjesztik-e elő. Ezek alapján kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet az adózó a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapon belül terjeszthet elő. A hat hónapos határidő jogvesztő, elmulasztása esetén a vélelem megdöntése iránti kérelem már nem terjeszthető elő.

Ha a kézbesítési vélelem következtében jogerőssé vált határozat alapján végrehajtási eljárás indul, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem a végrehajtási eljárásról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül akkor is előterjeszhető, ha a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónap eltelt.

A kérelemre formai követelmények nincsenek előírva. A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Az önhiba hiányának vizsgálata mindig az adott ügyre vonatkozóan, eseti jelleggel történik.

A kérelem elbírálásánál garanciális szempontok azt a szabályozást indokolják, hogy a kérelmet ne a határozatot kézbesítő adóhatóság, hanem az az adóhatóság bírálja el, amely a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadományozta. A kérelmet elutasító határozat ellen fellebbezésnek van helye. Ha a kérelmet késedelmesen terjesztették elő, azt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. Ezzel kapcsolatban módosul az Art. 143. §-a, mely kizárja a vélelem megdöntésének tárgyában hozott határozat bírósági felülvizsgálatát, tekintettel arra, hogy ez a határozat nem minősül érdemnek.

A kérelemnek az eljárás folytatására, illetve a végrehajtásra nincs halasztó hatálya. Az adóhatóság mérlegelési jogkörében a végrehajtási eljárást kérelemre vagy hivatalból a kérelem jogerős elbírálásáig felfüggesztheti, ha a kérelemben előadott tények, körülmények annak elfogadását valószínűsítik.

A jogkövetkezmények egységesek, függetlenül a kézbesítési vélelem megdöntésének okától. Ha a kérelemnek az adóhatóság helyt ad, az adózó által kifogásolt kézbesítést követően tett intézkedéseket, illetve az eljárást a kézbesítési vélelem beálltánál időpontjától a szükséges mértékben meg kell ismételni.

A visszaélések megakadályozása érdekében az Art. elévülési szabályai is kiegészülnek. Ezért, ha az adóhatóság az adót megállapító határozat vagy a végrehajtás során hozott határozat kézbesítése tekintetében ad helyt a vélelem megdöntése iránti kérelemnek, nyugszik az adómegállapításhoz, illetve a végrehajtáshoz való jog elévülése a kézbesítési vélelem beálltától az annak megdöntésére irányuló kérelemnek helyt adó határozat jogerőre emelkedéséig.

A 7. §-hoz

Az általános indokolásban már említett rendeletek értelmében – ha attól a bíróság nem tekint el – a határozat másik uniós tagállamban történő végrehajthatóságának vagy elismerésének megállapítása során nemcsak a határozatot, illetve szükség esetén annak fordítását kell bemutatnia a félnek, hanem a határozathozatal államának hatósága által a határozatról kiállított ún. tanúsítványt, igazolást is. A rendeletek mellékletei határozzák meg ezeknek az okiratoknak a tartalmát: azok általában a határozatot hozó bíróság, a határozathozatal időpontja, a határozat száma és a felek megjelölése, illetve a kézbesítésről, a feleket megillető költségkezdvezményekről történő tájékoztatás mellett azt is tartalmazzák, hogy a határozat a határozathozatal szerinti állam területén végrehajtható.

A Vht.-nak a törvényjavaslat 7. §-ával beiktatott 31/C. § (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a 44/2001/EK tanácsi rendelet szerinti tanúsítvány kiállítását főszabály szerint az a bíróság végzi, amely a belföldi végrehajthatóságról is dönt (a végrehajtás elrendelésére

jogosult bíróság: Vht. 16. §). A tanúsítvány akkor állítható ki, ha a határozat alapján egyébként végrehajtható okirat kiállításának van vagy lenne helye (a tanúsítvány ugyanis azt is igazolja, hogy a határozat a származási tagállam területén végrehajtható).

A végrehajtásnak másik tagállamban történő kezdeményezése független attól, hogy a jogosult a határozatot hozó államban kezdeményezett-e végrehajtást. A törvényjavaslat ezért rögzíti, hogy az igazolás olyan időpontban is kiállítható, ha belföldön végrehajtható okiratot még nem állítottak ki, továbbá akkor is, ha az már megtörtént, illetve a jogosult a tanúsítvány kiállítását több alkalommal is kérheti (pl. ha az adós ellen egy harmadik tagállamban is kíván végrehajtást kezdeményezni). Némileg eltérő az 1347/2000/EK tanácsi rendelet szerinti igazolás kiállítására vonatkozó szabály: ez esetben nem feltétele az igazolás kiállításának a hazai végrehajtható okirat kiállíthatósága, mivel egyrészt a házassági ügyekben hozott ítéletek nem tartalmazzak feltétlenül marasztalást (ami a végrehajtható okirat kiállításának egyik feltétele), másrészt a szülői felügyeletre vonatkozó határozatokról szóló igazolás sem csak végrehajtható határozatok esetében állítható ki.

A törvényjavaslatnak a Vht. 31/D. §-át beiktató rendelkezése mint speciális végrehajtási eljárást vezet be a végrehajtói kézbesítés intézményét. A végrehajtási eljárásban a végrehajtási iratok személyes kézbesítésére a hatályos szabályok szerint is van lehetőség [a Vht. 2000. évi CXXXVI. törvénnyel beiktatott 37. §-ának (2) bekezdése alapján]; a törvényjavaslat lényegében ezt terjeszti ki a végrehajtást megelőző bírósági eljárást érdemben lezáró bírósági határozatot tartalmazó irat kézbesítésére. A végrehajtói kézbesítés a címzett felkutatását és az irat személyes kézbesítését jelenti annak érdekében, hogy az ténylegesen eljusson a címzethez, és a kézbesítés ténye hatósági eljárásban kerüljön megállapításra.

A törvényjavaslat a bírósági eljárást lezáró, a későbbiekben a végrehajtás alapjául szolgáló érdemi határozatok esetében teszi lehetővé a kézbesítés ezen módját, ha a határozattal kapcsolatban a kézbesítési vélelem beállt (azt tehát korábban postai úton már kézbesítették), és a kézbesítést kérő saját költségére azt kifejezetten kéri. A törvényjavaslat kormányrendeleti szintre utalja a kézbesítés részletes szabályainak megállapítását, azt ugyanakkor törvényi szinten rögzíti, hogy a kézbesítésről jegyzőkönyvet kell készíteni, annak eredményéről kit kell tájékoztatni és hogy a címzett felkutatása érdekében a végrehajtó – ezen eljárása során mint „kézbesítési végrehajtó” – milyen megkeresésekre jogosult. Az utóbbi körben a törvényjavaslat a Vht.-nak az adós felkutatását szabályozó 47. §-ára utal vissza azzal, hogy a címettről beszerzett információk csak szűk körben hozhatók a kézbesítést kérelmező tudomására. A végrehajtói kézbesítést az önálló bírósági végrehajtók végzik, illetve helyettük eljárva alkalmazott helyetteseik – az önálló bírósági végrehajtó-helyettesek –, továbbá a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtójelöltek.

A 8. §-hoz

A törvényjavaslat 8. §-a a Vht. 37/A. §-ának beiktatásával egyértelművé teszi azt, hogy a végrehajtási eljárás során kézbesítési vélelem megdöntésére nincs lehetőség, figyelemmel arra, hogy a követelés érvényesítésének ezen szakaszában a felek már tudomással bírnak az eljárás folyamatban létéről, illetve a végrehajtási cselekmények lefolytatása sem tehető attól függővé, hogy a kézbesítési vélelem megdöntésére sor kerül-e a későbbiekben vagy sem. Egyetlen kivétel e körben a Pp. 99/B. §-ában a címzett részére biztosított lehetőség; ez sem végrehajtási irat kézbesítése vonatkozásában illeti meg azonban a címzettet, hanem a végrehajtás alapjául szolgáló bírósági határozat kézbesítésével kapcsolatban.

A 9. §-hoz

A törvényjavaslat 9. §-a a végrehajtás megszüntetésének azon esetére is előírja a végrehajtási költségek viselésének kötelezettségéről történő döntést, ha a bíróság azért szünteti meg az eljárást, mert a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot hatályon kívül helyezték vagy megváltoztatták. Ezt eredményezheti végső soron a kézbesítési vélelem eredményes megdöntése is, illetve az annak folytán megismételt eljárásban a követelésről történő döntéshozatal.

A 10. §-hoz

A 44/2001/EK tanácsi rendelet 47. cikkének (1) bekezdése szerint az egyik uniós tagállamban hozott bírósági határozat alapján biztosítási intézkedés vehető igénybe másik tagállamban, ha a határozat elismerésének feltételei ott fennállnak. A törvényjavaslat e biztosítási intézkedés elrendelésére – célszerűségi okokból – ugyancsak a külföldi bírósági határozat végrehajtása tárgyában eljáró bíróságot jelöli meg és a Vht. 186. §-ában szabályozott biztosítási intézkedés szabályai közé illeszti be ezt az esetet arra figyelemmel, hogy itt is már egy bírósági határozat birtokában kerül sor a biztosítási intézkedés elrendelésére. További eljárási rendelkezéseket – a biztosítási intézkedés elrendelésére jogosult bíróság megjelölése mellett – nem állapít meg a törvényjavaslat arra figyelemmel, hogy a 44/2001/EK tanácsi rendelet a „kérelmezett tagállam jogának megfelelő” biztosítási intézkedés igénybevételére jogosítja fel a kérelmezőt, s így az eljárásra a Vht. X. Fejezetében foglalt egyéb szabályok irányadóak.

A 11. §-hoz

A biztosítási intézkedések körében meg kell különböztetni a törvényjavaslat 10. §-ában szabályozottól azt az esetet, amikor nem az alapeljárást követően kér a jogosult biztosítási intézkedést másik tagállamban, hanem a követelésének tárgyában indított per lefolytatása alatt. A 44/2001/EK rendelet 31. cikke a védelmi intézkedések körében kifejezetten szabályozza ezt az esetet, és úgy rendelkezik, hogy ha a rendelet alapján más tagállamnak van hatásköre a per lefolytatására, úgy az nem lehet akadálya valamely tagállamban biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelem előterjesztésének. A rendelet nyilvánvalóan csak arra az esetre teszi lehetővé a biztosítási intézkedés igénybevételét, ha az említett per már folyamatban van, és ezért a törvényjavaslat az ugyancsak a per folyamatban léte alatt elrendelhető biztosítási intézkedések körébe építi be ezt az esetet is (Vht. 187. §). A hazai, de a nemzetközi vonatkozású ügyekben is kiemelten fontos érdek fűződik ahhoz, hogy csak azon esetekben kerüljön sor az adós vagyoni jogainak korlátozására még az elmarasztaló ítélet meghozatala előtt, amelyek során a követelés, az azt tartalmazó okiratok valóságos megvalósulása megfelelően bizonyított. Ezt szolgálja – különbséget nem téve a hazai és az Európai Unió másik tagállamából érkező jogosultak között – a törvényjavaslat azon rendelkezése, amely a biztosítási intézkedés elrendelését megelőzően szükség esetén meghallgatás tartását írja elő. E meghallgatás célja az, hogy a bíróság alaposan meggyőződhessen a kérelmező által benyújtott bizonyítékok megalapozottságáról, az azokkal kapcsolatban felmerülő kérdésekre a kérelmező választ adjon, s a bíróság előtt tett nyilatkozata is felvehető legyen arról, hogy milyen bizonyítékokra hivatkozással kéri a biztosítási intézkedés elrendelését.

A 12. §-hoz

A Magyar Köztársaság az európai uniós csatlakozásra történő felkészülés során megtette a rendeletekben előírt közléseket: kijelölte a végrehajthatóság megállapítása során eljáró bíróságokat, a határozataik elleni jogorvoslatot elbíráló bíróságokat, illetve meghatározta, hogy ez utóbbi bíróságok határozatai ellen milyen eljárás keretében lehet további jogorvoslattal élni; a közlések tartalma a csatlakozási szerződés értelmében ún. technikai adaptáció útján a rendeletek részévé válik. A közléssel kijelölt bíróságok megegyeznek azokkal a bíróságokkal, amelyek a Vht. értelmében a külföldi bíróságok határozatai esetében jogosultak a végrehajtás elrendelésére [Vht. 16. § c) pont]. A törvényjavaslat azt is egyértelmű teszi, hogy a bíróságok – a rendeletek eljárási szabályaitól eltekintve – az Európai Unió tagállamaiban hozott ítéletek végrehajtásának elrendelése során is úgy járnak el, ahogyan általában a külföldi ítéletek végrehajtása során. A 44/2001/EK tanácsi rendelet 40. cikke és az 1347/2000/EK tanácsi rendelet 23. cikke ugyanis akként rendelkezik, hogy a végrehajthatóság megállapítására szolgáló eljárást annak a tagállamnak a joga szabályozza, amelyben a végrehajtást kérték. A XI. Fejezet – és az abban nem szabályozott kérdésekben a végrehajtás elrendelésének egyéb – szabályaira történő utalás mellett további eljárási szabályok rögzítésére nem kerül sor, mivel a speciális – közösségi – rendelkezések belső joganyagban történő megisméltésére nincs szükség és lehetőség.

A 44/2001/EK tanácsi rendelet részben a végrehajthatóság megállapítása körében rendelkezik a követelés biztosítására szolgáló intézmények igénybevételének lehetőségéről. Ha a jogosult már megindította a végrehajthatóság megállapítására szolgáló eljárást, s annak során a bíróság a kérelemnek helyt adott, a rendelet 47. cikkének (2) bekezdése szerint ennek ténye a jogosultat a biztosítási intézkedések megtételére jogosítja. A Vht.-nak a törvényjavaslattal beiktatott 210/A. § (2) bekezdése – annak érdekében, hogy az ügy intézése időszerűen történhessen – egyértelművé teszi, hogy a biztosítási intézkedést – ha ez iránt kérelmet terjesztettek elő – a végrehajtási tanúsítvány kiállításával egyidejűleg rendeli el a bíróság (ez természetesen nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a jogosult később is kérhesse azt).

A 13. §-hoz

A Vht. a végrehajtási eljárás során különböző hatásköröket biztosít a végrehajtást elrendelő és foganatosító bíróságnak. A Vht.-nak az európai jogalanyok által történő alkalmazása is szükségessé teszi, hogy a törvényjavaslat egyértelműen rendezze azt, hogy mely bíróságok tekinthetők a végrehajtást elrendelő bíróságnak, továbbá foganatosító bíróságnak mind az önálló, mind pedig a megyei bírósági végrehajtók eljárása során.

A 14. §-hoz

A törvényjavaslat értelmében a végrehajtói kézbesítést önálló bírósági végrehajtó, illetve helyetteseként eljárva alkalmazott helyettese (önálló bírósági végrehajtó-helyettes) és végrehajtójelöltje végezheti, az utóbbi azonban csak akkor, ha a kézbesítésre felhatalmazták. A végrehajtójelöltek esetében a külön felhatalmazás előírásának indoka az, hogy míg a végrehajtói szakvizsga (ezzel a végrehajtó-helyettesek is rendelkeznek) valamennyi végrehajtói hatáskör gyakorlásához szükséges joganyag elsajátítását jelenti, addig a végrehajtójelöltek ilyen vizsgát még nem (vagy nem feltétlenül) tettek, ezért részükre e körben külön képzési és számonkérési rendszer megteremtése indokolt. A törvényjavaslat

ezért módosítja a Vht. azon rendelkezését, amely a végrehajtójelöltek esetében csak az ügyviteli jellegű cselekmények végzését teszi lehetővé, és megállapítja azt, hogy esetükben külön vizsga letételéhez kötött a végrehajtói kézbesítés végzésére történő felhatalmazás.

A 15. §-hoz

A Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara nyilvántartja az önálló bírósági végrehajtókat, végrehajtó-helyetteseket és jelölteket; a törvényjavaslat kiegészíti ezt a feladatkört a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott végrehajtójelöltek nyilvántartásának kötelezettségével is. A törvényjavaslat azt is előírja, hogy a végrehajtói kézbesítésre történő felhatalmazás alapjául szolgáló kézbesítési vizsgát a kamara szervezi és bonyolítja le.

A 16. §-hoz

A törvényjavaslat 7. §-a a végrehajtói kézbesítés legalapvetőbb törvényi szabályait rögzíti (az eljárás célja, a kézbesítendő okiratok, a címzett felkutatása stb.), a többi eljárási rendelkezés megalkotására – a Vht. 307. §-a (1) bekezdésének kiegészítésével – a Kormánynak ad felhatalmazást. A kézbesítés egyéb ügyviteli, díjazási stb. rendelkezéseinek megalkotására külön felhatalmazás nem szükséges, mivel a végrehajtói eljárások vonatkozásában azt a Vht. egyébként is tartalmazza. Ugyancsak kiegészül a végrehajtási rendeletek megalkotására történő felhatalmazás az igazságügy-miniszternek adott felhatalmazással, aki – a végrehajtói szakvizsgálóhoz és a végrehajtási ügyintézői vizsgálóhoz hasonlóan – rendeletben határozza meg a végrehajtó-jelölti kézbesítési vizsga szabályait.

A 17. §-hoz

A 17. § elsősorban hatályba léptető és átmeneti rendelkezéseket tartalmaz. A kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló rendelkezések a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazhatóak, ha a kézbesítési vélelem a törvény hatálybalépése után áll be. Ugyanígy alkalmazni kell a folyamatban lévő ügyekben a Vht. nemzetközi tárgyú rendelkezéseit is.

A Vht. több rendelkezésében utal a Polgári perrendtartás szabályainak alkalmazására, néhány esetben a törvény tárgyának, más helyen számának és az érintett rendelkezésnek a megjelölésével. A törvényjavaslat az első utalásnál – Vht. 9. § – beiktatja a törvény pontos megjelölését és rövidítését, majd a rövidítést a többi utalásnál is átvezeti.